

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 48 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. vred na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnine in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijski v „Katol. Tiskarni“, Vodniškove ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven tedna nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 172.

V Ljubljani, v torek 30. julija 1895.

Letnik XXIII.

Črne bukve kmečkega stanu.

9. Zvezne države v severni Ameriki.

Amerikanski kmečki stan je mlad in ima popolnoma drugačen razvoj in drugačno zgodovino, nego evropski. Pri njem lahko zasledujemo posamnosti dosedanjega življenja precej natančneje, nego pri evropskem. Demokratski temelj severno-amerikanskega javnega življenja nas zanima, ker se v njem tudi v Evropi vedno več demokratskega duha. Amerikansko žito preplavlja vse evropske trge in potiska ceno našemu odločno navzdol. Iz Evrope se seli vsako leto nebrojno ljudi v Ameriko, katerih mnogi poskušajo tam srečo s kmetijstvom, ki jih doma ni moglo prerediti. Vse to je za nas pomenljivo. Da umevamo svoje lastne kmečke razmere, moramo si torej ogledati kmeta v novem svetu.

a) Homestead — Stalni dom.

Na velikanskem prostoru 9.212.300 km² imajo zvezne države 66.862.000 prebivalcev, torej 7 na 1 km². Ti se silovito množijo. Leta 1850 jih je bilo le 23 milijonov. Umljivo je torej, da je bilo krog leta 1820, ko se je novejša iseljevanje v Ameriko prav za prav še le začelo, še mnogo zemlje neobdelane. Po zakonu spada vsa taka zemlja zvezi, ki jo je potem nekoliko oddajala posameznim državam za šole, ceste, sprehajališča itd., drugo pa prodajala tistim, ki so se hoteli naseliti na nji. Da zveza opravičuje lastninsko pravico, ki si jo prisvaja nad zemljišči brez gospodarja, zato plačuje Indijancem prav majhno letno penzijo.

Kmalu sta se pokazali dve veliki nevarnosti, ki sta resno vznemirjali ravnotežje severno-ameriških zveznih držav. Najprej se je bilo bati, da se ne polaste vse zemlje brezvestni špekulantje, ki bi potemtakem onemogočili vsako manjšo in srednje posestvo. To bi bilo pa zelo pogubno. Še sedaj moramo reči, da je glavna sila severne Amerike mali in srednji kmečki stan. Precejšnja izobraženost diči farmovca, ki sam obdeluje svoje posestvo; poleg tega pa si je ohranil pravega evropskega duha in neskaljeno npravnost; z jedne besede: pravi značaji v Ameriki se nahajajo skoraj samo na malih in srednjih farmah.*)

Posestniki velikih faram bi samo izrabljali zemljo in delavce; množili bi proletarijat in gospodarske krize. To se je tudi v resnici godilo in treba je bilo misliti, kako bi se zabranilo to vedno hujše naraščajoče zlo.

Druga nevarnost, s prvo v tesni zvezi, so bili pa zemljiški dolgov. Mnogi so si že izposodili denar, ko so si kupovali posestva, drugi — kasneje. Kapitalisti so videli, da zemlja precej nese in zato so radi oddajali posojila na zemljišča. Vsled tega so se pa vršile večkrat silne izpremembe v lastništvu. Ob gospodarskih krizah, ki so se večkrat pokazale, so zahtevali bankirji in drugi upniki od farmovcev denar nazaj; če ga niso mogli dobiti, je zapel boben. Vzlasti leta 1837 je po tem potu mnogo posestnikov izgubilo svoje dotedanje kmetije.**)

*) Claudio Jannet: Die Vereinigten Staaten Nordamerikas. Freiburg. Herder. 1893, str. 681.

**) Primeri zelo rabno in poučno knjižico: Ivan Belec: Kmetom v pomoč. V Ljubljani. Katol. Tiskarna. 1885, str. 104.

Slobodni Amerikanci so prihitali v pomoč svojemu kmečkemu stanu — z zakoni o stalnem domu. Izprevideli so, da so pogoji za kmetijstvo popolnoma različni od pogojev za obrt ali trgovino. Kmečka posestva morajo imeti neko zakonito stalnost, sicer propadejo. Z moško razsodnostjo so zato prekršili svoje slobodoljubno načelo, dobro izpoznavajoč, da ni vse za vsacega. Amerikanska treznost v home-stead-zakonu je najgerja obsodba evropskih politikov. Dolgo vrsto stoletij se je Evropa ponašala s krepkim kmečkim stanom; organsko se je sicer vedno razvijal in spopolneval, vedno težč po primerni stalnosti. Država ni razdirala njegovih organskih potreb, marveč mu je pri tem pomagala. V raznih oblikah (fevdalstvu, emfitevzi itd.) se je sicer kazalo življenje kmečkega stanu, toda jedne načelo mu je povsod ostalo: stalni kmetje so obdelovali stalne kmetije. Tu je pa prihrumel naval novih idej; rimsko pravo s svojim individualizmem in — liberalizem. Abstraktni pojem slobode je zavladal in kjer je prišel svojo vlado, je jelo umirati nešteto gospodarskih bičnostij, mej njimi najbolj kmetič. Sloboda mu je postala smrtonosna. Življenje na tleh se ne da sestavljati po abstrakciji iz sanjarij. Vsak organizem ima svoje zakone, kateri so pogoj njegovemu življenju in razvoju. Kdor hoče torej umevati kak organizem, mora abstrahirati iz njega samega vodilne zakone, ne pa zanesti vanj iz domišljije a priori povzetih načel, kakor je delal in še dela liberalizem.

Slobodna mlada Amerika mora sedaj učiti staro Evropo; njen trezni in modri home-stead act se roga zaslepljeni sanjivosti in zmedeni pijanosti v pojmi naših liberalnih politikov.

Zakon o stalnem kmečkemu domu se je najprej pričel v Teksasu. Ta država je namreč sklenila že pred več nego 50 leti, da se ne sme neka skupina posestev zadolžiti ali prodati zavoljo dolga. Tako posestvo se imenuje homestead — stalni dom. Na kmetih ne more presegati tak stalni dom 200 akrov, v mestu pa se v vrednosti 5000 dolarjev ob času, ko se proglasi za stalno (home-stead). Če je kasneje vrednost večja, ne izpremeni te stalnosti. Zahteva se, da v tem stalnem domu lastnik sam prebiva. Dveh stalnih domov ne more nobeden imeti. Začasno sme lastnik dati tudi v najem svoj dom. Na takem stalnem domu ni dovoljen intabulovan dolg; za kakršnen koli dolg se tudi ne more rubiti ali prodati. Izjeme so te-le: 1. dolg, ki ga kdo dolžuje prejšnjemu lastniku na kupnini, 2. dolg na davkih, 3. dolg delavcem in rokodelcem, ki so mu pri stalnem domu napravili kako poslopje, kak vodnjak ali zboljšali zemljo. V tem slučaju je pa moral lastnik skleniti z delavci in rokodelci pismeno pogodbo, kaj in kako bodo delali. Ti pogodbi mora pritriliti tudi žena, sicer je neveljavna.

V treh izjemah se sme dolg intabulovati, in če ni drugače, tudi z dražbeno prodajo iztirjati. Stalni dom se sme prodati samo, če žena dovolji. Tako govori § 16. teksaške ustave.

Podobne zakone so si ustanovile tudi druge države.

Dne 28. julija 1880 piše dr. R. Meyer,* ki je sam dlje časa bival v Ameriki in obdeloval lastno farmo, v dunajskem »Vaterlandu«, da ima 32 zveznih držav svoje zakone o stalnih domovih, samo Connecticut, Rhode Island, Delaware, Maryland, Pennsylvanien in Oregon so brez njih. V nekaterih državah je zabranjena samo obremenitev posestva z intabulovanimi dolgi; zavoljo drugih dolgov se pa smejo tudi stalni domovi prodati. Že ta zakon je kmetu zelo v prid, ker dobi pač mnogo težje na posodo, ako ne more za varnost podati svojega posestva.

Obseg stalnih domov je različen: v Alabami in Arkansasu, v Floridi, Kansasu, Missouri, Nebraska po 160, v Jovi, v Michiganu in Wisconsinu po 40, v Minesoti in Misissipi-ju po 80, v Teksasu, kot smo omenjali, 200 in v Luizijani 160 akrov (s poslopji vred do vrednosti 2000 dol.). Razne države merijo sploh obseg stalnih domov po vrednosti: Kalifornija, Nevada do 5000 dol.; Kolorado, Georgia, Kentucky, Vzhodna Virginija do 2000 dolarjev; Illinois, New Jersey, New York, Severna in Južna Karolina, Ohio, Tennessee, Zapadna Virginija do 1000 dolarjev; Main, New Hampshire, Vermont do 500 dolarjev (v zadnji državi tudi vse žito na zemljišču stalnega doma), Massachusetts do 800 dolarjev in Indiana do 300 dolarjev.

Tudi v mestih varujejo zakoni hišne posestnike, da jih ne požre kapitalizem. V Teksasu, Nevada in Arkansasu je tako zavarovana vrednost do 5000 dolarjev, v Alabami, Virginiji in Luizijani do 2000, v Michiganu 1500, v Missouri 1500—3000, v Illinoisu, Kentuckyju, New Jerseyu, Sev. Karolini in Ohio 1000, v Maine in Jovi 500, v Indijani do 300 dolarjev.

To zakonito varstvo se pričinja v Floridi že na posestvu, ki meri 1/4 akra, v Kansasu od 1 akra dalje, v Wisconsinu celo od 1/4 akra z vsemi gospodarskimi poslopji vred.

Tudi premično blago je po raznih državah zavarovano in sicer mej 25—2000 dol. vrednosti se suče zakonita meja rubežni prostih premičnin: knjig, pohištva, poljedelskega in rokodelskega orodja, za gospodarstvo potrebne živine, kar spada k stalnemu domu, ni podvrženo nobenemu davku, ko se podeduje. Po smrti, ali če se sicer izgubi gospodar, ima prvo pravico ohraniti stalni dom njegova žena in zanjo otroci. Vedno se pa zahteva, da res na njem stanujejo.

Posamezne države so torej zelo dobro prekrbele v tem obziru. A tudi zveza je storila svojo dolžnost. Njeni zakoni so tem važnejši, ker je imela in ima še ogromno množico neobdelanega in neoddanega sveta. Posamezne države imajo sicer tudi svoja posestva, kot smo že omenjali, toda v primeri z zvezo le v neznatni meri.

Zvezni zakon o stalnem domu so se tekom časa razvijali in spopolnovali. L. 1862 (z dodatki z dne 3. marca in 1. jul. 1879) jih imamo v home-stead-act-u dovršene pred sebo. Določajo to-le:

*) Prim. o našem vprašanju: Dr. R. Meyer: Heimstätten- und andere Wirthschaftsgesetze der Vereinigten Staaten von Amerika, von Canada, Russland, China, Indien, Rumänien, Serbien und England. 1883. Cena: 16 mark.

Ko se zmeri kako neododano zemljišče in vpiše v kataster, potem je na prodaj pri land-office (zemljiškem uradu). 1 akter se oddaja po 1 dolar 25 centov — 2 dol. 50 cent. Kupna cena so mora naprej plačati. Več nego 640 akrov ne more nobeden kupiti od države. Kupni pogodbi se dostavlja pogoj, da mora kupec posestvo ograditi. Potem postane praven lastnik.

Poleg tega ima pa pravico vsak zvezni državljan ali vsak tujec, ki hoče stalno ostati v državi, izbrati si po katastru 80 akrov boljše, ali 160 akrov slabše zemlje, za katero plača samo stroške merjevu (10—20 centov od akra). Pri tem obljubi, da bo vsaj v enem letu posestvo ogradil in na njem postavil hišico vsaj z jedrini vrati in jednim oknom. Ravno tako sme izbrati do navedenega števila akrov za vsacega izmej svoje družine, vendar vse posestvo ne sme nikoli presežati 600 akrov. Taka posestva imajo vse pravice stalnih domov; ne smejo se zadolžiti in zavoljo dolgov se ne morejo prodati, razven v naštetih izjemnih slučajih; prodajo mora privoliti žena, in kar smo še sicer preje omenjali. Posestniki takih stalnih domov pa niso takoj njih lastniki. Država hoče videti, kako upravljajo svoje gospodarstvo. Ko preteče pet let, jim še-le da popolno lastniško pravico, to je zelo modro, ker bi si sicer zviti in premedeni spekulantje po najboljših krajih pridobivali skorej zastonj posestva in jih potem takoj dražje prodajali.

Dodatna zakona z l. 1891 dovoljujeta, da si sme vsakdo, ki si je pridobil 80 akrov boljše zemlje na določenih zemljiščih, namreč na tistih, ki so poleg železnic, podpiranih od države in poleg voznih cest, pridobiti še 80 novih akrov, da mu torej meri stalni dom 160 akrov. Pri ti priliki omenjamo, da oddaja država zemljišča poleg železnic, ki se napravljajo skozi še neobdelane zemlje, železniškim družbam zastonj. Te družbe pa prodajajo zemljišča prav po ceni. Kupnina se lahko plačuje tudi polagoma (časih celo skozi 10 let), torej je farmovcem, ki imajo samo 80 akr. obsežna posestva, lahko poslužiti se omenjenega zakona in jih zvečati do 160 akrov.

S tem smo si ob kratkem ogledali ameriškanski stalni dom. S tem seveda še ni rešen severno-ameriški kmečki stan. Toda je gotovo, da je lepa naprava. Ni čuda, da se tudi lepo širi. Od l. 1869 do dne 30. jun. 1878 se je tako postavilo pod zakonovo varstvo 39.000.000 akrov obdelane zemlje. L. 1850 je bilo v zveznih državah 1.449.000 stalnih domov; l. 1880 pa 4.008.000. Mej njimi je bila večina manjših posestev. Vseh farmovcev pa šteje država 5—6 milijonov.

Nečesa še manjka ameriškemu zakonu o stalnih domovih, namreč v duhu tega zakona prenovljenega dednega prava. Zapuščina se namreč tudi tam deli mej pravne dediče, če ni oporoke. Otroci si v takem slučaju radi razdelé očetovo posestvo in tako nastajajo vedno manjši stalni domovi. Najmanjši ne obsegajo več nego 5 akrov. V obližju kakega večjega mesta se s pridnim delom tudi na tako majhnem prostoru lahko živi jedna družina, ker se vsaka stvarica (zelenjava itd.) lahko takoj proda; sicer je pa seveda lastniku nemogoče ohraniti si dlje časa tak domek, če je tudi stalen. Kaj naj porečemo h koncu družega, nego: Pojdimo in storimo tudi mi tako! Kličimo, prosimo, zahtevajmo tako dolgo, dokler tudi našim kmetom in meščanom ne da zakon stalnega doma.

Pred prvim slovenskim katoliškim shodom je pisec teh vrst utemeljeval to misel v pripravljenem odboru neke dolenske dekanije. Ustavil se mu je premožen tržan, češ, čim slobodnejše se posestva lahko delé in razprodajajo, tem več se dobi zadnje. Vedel sem, da mož prebira samo liberalne časopise, vendar sem se čudil njegovi trditvi. Pobijal sem ga, kolikor se je dalo. Konečno je obmolnil, a vdal se ni. Kesneje sem še večkrat naletel ob jednake može, tudi mej priprostim ljudstvom. Vedno me je ob taci slučajih bolelo srce, saj so mi bili žalosten dokaz, kako globoko se je že marsikje vkoreninil liberalni, individualistični duh in kako zelo so prizadeti sami pozabili svoja stara izročila, — — svojo zgodovino. Prav pravi d'Avenel (Revne des deux mondes l. c.): »Sedanji poljedelci so objokani pesimisti in njihovi vzdih pričaju, da so pozabili svojo zgodovino«. Obnovljajmo jim torej spomine prejšnjega blagostanja, učimo sebe in nje iz prejšnjih časov

in kedor ne more zavoljo 'tmine' in 'trinoštva' in 'babjeverstva', s katerim gleda v umestno vcepljeni domišljiji prošle čase, učiti se iz zgodovine, naj ga vsaj vzgane slobodna, demokratična severna Amerika.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. julija.

Beg pred mandati — Plener, Peez, Coronini so se odpovedali državnoborskemu mandatu. A to še ni bilo dovolj. Sedaj javljajo listi, da je odložil državnoborski mandat tudi baron Widman, posebno Slovencem znan kot bivši deželni predsednik kranjski. Ta mož je bil tudi eden izmed levčarskih kolovodij. Vsled tega bega pred mandati se britko pritožuje „N. Fr. Presse“ nad nemškimi volilci, ki svoje najboljše može z neosnovano agitacijo tirajo v politični samomor. In da stvar dobi tudi smešno lice, zato je poskrbel rabbi Bloch, ki tudi naznanja svojim volilecem, da odloži svoje poslanstvo, ker mu antisemiti ne dajo miru v državnem zboru in ga celo kot poslanca nečejo imeti. Ubogi „dr.“ Bloch! Najraje bi menda imel tudi v zbornici za tovariše — mrtve, kakor so njemu tudi mrtvi pripomogli do mandata. — Tudi o tirolskem poslancu Zalingerju poročajo listi, da v prihodnje ne bo več kandidoval, ter da na svoje mesto priporoča tirolskega deželnega glavarja grofa Brandis-a.

Vstaja v Makedoniji. Po poročilih, ki dobajajo vojnemu ministerstvu, so razpodeli turški vojski vse vstaške čete. Neki častnik, ki je prišel od bolgarsko-turške meje, pripoveduje, da na meji ni več nobenih vstašev. Zaduje dni je dospelo okolu 200 beguncev, katere so takoj razorožili in poslali v središče Bolgarije. Trdi se celo, da je svetoval makedonski odbor pododborom v središču, naj za hip ustavijo vso agitacijo. Vkljub temu je sklicala turška vlada skoro vse rezerviste ter pomnožila posamezne batalijone na 500 mož. V takih razmerah pa tudi Bolgarija noče zaostati ter je pozvala v okrajih Burgas, Tatar-Bazardžih, Haskoi, Slivno in Küstendil najpoprej letnik 1886/87 ter takoj na to 1887/88.

Rusko-francoska zveza je sedaj jedna glavnih točk člankom francoskega časopisja. Posebno zanimiva so pojasnila Henri Wallona, ki je začetnik konstitucionalnih zakonov z leta 1875. Na neko vprašanje lista „Figaro“ odgovarja Wallon sledeče: „Ako ravno se ustava ne dotika zveznega vprašanja, vendar ni nikakor dvomiti, da bi ne smel državni načelnik v sporazumljenju s svojim ministerstvom podpisati pogodbe. Ta pogodba je pa le moralne veljave, dokler je ne potrdi parlament. S to zvezo sta si obljubili Francija in Rusija, da si druga drugi pomagata v boju zoper vsakega zunanje sovražnika. Znano je vsakemu, kake razmere vladajo med Rusijo in Anglijo. Znano nam je pa tudi naše razmerje nasproti Angliji. Kake neprijetnosti bi mi toraj imeli, ako bi morali pomagati Rusiji v boju z Anglijo. Posledice bi bile neznosne. Jako ugodno je toraj za nas, da je podpisal pogodbo samo predsednik in je še ni odobril parlament; kajti pogodba nima razun moralnega nikakega družega pomena“.

Spodnja angleška zbornica je sedaj zopet izbrana. Unijoniste je sreča spremljala do zadnjega trenutka. Njih večina znaša sedaj, ko še niso znani volilni vspehi štirih okrajev, 153 glasov, mej tem ko so imeli leta 1886 le 116 glasov večine. Takrat je bilo izvoljenih 317 konservativcev in 76 liberalnih unijonistov, sedaj pa 341 konservativcev in 68 liberalnih unijonistov. Pred tremi leti je štela Gladstonova parlamentarna vojska 355 mož, sedaj pa jih je 99 manj. Se nikdar ni prevzel angleški državnik pod tako ugodnimi razmerami vodstvo državnih opravil, kakor sedaj lord Salisbury. Kakor znano, se otvori nova zbornica 12. avgusta. Prva točka, o kateri se bode posvetovala, je državno gospodarstvo in dovolitev za to potrebnih denarjev v tekočem letu. Razun budžeta in volitve govornika ne bode imela sedaj zbornica nikakega opravila; vsa druga vprašanja se bodo rešila v prihodnjem zasedanju v februarju prihodnjega leta.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 30. julija.

(Predlog o razlastitvenem zakonu v deželnem zboru.) Mestni župan ljubljanski je zadnje uro predložil deželnemu zboru načrt za razlastitveni zakon, ki naj daje mestu pravico, odkupiti hiše ali dele hiš

od posestnikov, ako to za potrebno spozna za promet ali za zdravstvo. To je zelo važna stvar, ki sega prav globoko v pravice hišnih posestnikov. Zato je v mestnem zboru pri razpravi o tem predmetu mestni odbornik dr. Gregorič ugovarjal proti temu, da se tako važne stvari rešujejo, ne da bi se mogli mestni odborniki o tem natanko poučiti. Ravno to stališče zastopajo konservativci v deželnem zboru, hoteč dati mestu, kar mu gre, a pri tem ne preveč prikrajsati pravic hišnih posestnikov. Zato pa je treba daljšega posvetovanja in poizvedovanja. To stališče se nam zdi popolno pravo; vendar pa „Narod“ zaradi tega očita „klerikalcem“ in zlasti poročevalcu gosp. Povšet, da so zopet ob tej priliki pokazali, kako nasprotujejo napredku mesta ljubljanskega. To je popolno neosnovano očitjanje. Ako želi „Narodova“ stranka, da se glede tega skličejo zopet hišni posestniki v posvet, spoznala bo, kako o tem sodijo hišni posestniki in da napredku mesta ljubljanskega niso nasprotni naši poslanci, ki so za to, da se posvetovanje o tako važni stvari vrši po pravilnem potu in da se ne prenaagli s kakim sklepom, ki bil v kvar pravicam hišnih posestnikov, pač pa tisti, ki hočejo kar čez noč sklepati o tako važnih stvareh. Neosnovan „Narodov“ napad na naše gosp. poslance zato odločno zavračamo, ker so oni storili le svojo dolžnost, če tudi ne zastopajo ljubljanskih volilcev.

(Važno za katehete.) C. kr. ministerstvo za pouk in bogočastje je z odlokom z dne 17. junija 1895. št. 4751 dovolilo, da se smejo rabiti v ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom v ljubljanski škofiji „Zgodbe sv. pisma“, spisal dr. Friderik Knecht, poslovenil Ivan Skuhala.

(Samostanska šola v Škofji Loki.) Pri č. gg. Uršulinkah v Škofji Loki se je izobraževalo letos 529 učenk. V notranji osemrazrednici je bilo 160, v vnanji petrazrednici 311 in v otroškem vrtcu 58 gojenk. Vnanjo šolo je že pred 14 dnevi zaprla bolezen, notranja šola se je pa 24. t. m. slovesno zaključila. Ob tej priliki so priredile gojenke nekako veselico in povabile k nji svoje domače. Mej povabljenimi je bil tudi preč. gosp. dekan monsignor Kožuh. Blagi gospod je že toliko okrevljal, da je mogel mladino počastiti in zveseliti s svojo prisotnostjo. Navadna cerkvena slovesnost se je vršila ob zgodnejši uri v grajski kapeli. Ob 9. uri na to so se zbrali povabljeni na lepem samostanskem vrtu pod košatimi lipami in so tam gledali krasno živo sliko: „Mili Bog gre skozi gozd“; gojenke so pa sliko pojasnjevale deklamovaje in pevaje. Druga slovesnost se je vršila v dvorani. Začela se je s papeževom, končala s cesarsko himno. Vmes so se menjavale deklamacije (v 5 jezikih) s petjem in godbo. Poslušalstvo je bilo prav zadovoljno in se je čudilo spretnosti mladenk; posebno je pa vse hvalilo nedosežno voditeljico petja in godbe. Blagrovali smo gojenke, ker jim je dano, da se morejo toliko lepega naučiti; blagrovali jih pa še posebno, ker imajo tako zračno stanovanje in pa tako lep senčen vrt, v katerega na eni strani prihaja iz bližnjih gozdnatih gričev zdrav planinski duh, iz katerega se pa na drugi strani tja proti Grintovcu očem odpira prekrasen razgled!

(Iz Brna) 22. julija: Občni zbor „narodnega kluba“ je v drugo poskusil doseči spravo mej češkimi strankami na Moravskem. Dr. Záték je pokazal v svojem govoru, kako potrebna je sprava. Vzrok, da je staročeska stranka propadla, tiči v prvi vrsti v tem, da so se poslanci za svoje volilce in naraščaj premalo brigali. Da bi se vse te stranke spravile, bilo bi kaj dobro, a zgodilo se ne bo, vsaj za stalno ne. Kako morejo vendar „klerikalci“ spraviti se z dr. Stranskym, krščenim židom in liberalcem? Lidoveci ne bodo od svojega programa popustili za nič na svetu, kajti prevzetnejših in samozavestnejših kakor zdaj po volitvah, si jih ne moremo misliti. Staročehi sedé mej dvema stoloma, družega jim ne ostaja, kot sezidati na razvalinah narodne stranke novo krščansko konservativno stranko. Družega pota nimajo, dejstvo namreč je, da hočejo lidovci preplaviti Moravsko. K temu jim pripomajajo obljube. Radi zanimivosti jih navajam: 1. odpraviti hočejo vvoz ogerske živine in žita; 2. ustanoviti kmetijska društva; 3. vpeljati dohodnine; 4. odpraviti hipotekarne dolgove; 5. podpirati domačo obrtnijo; 6. ustanoviti kmetijske obrtnije; 7. dovoliti prideljevanje tobaka; 8. javna skladišča; 9. kmetijske šole; 10. znižati davke; 11. zmanjšati vojaške stroške; 12. vrediti domovinsko pravico in zakotstvo; 13. vrediti vodna pota; 14. volilno pravico; 15. samoustavo;

16. praktično narodno gospodarstvo; 17. sklicati gospodarski shod; 18. preleviti konsularne urade; 19. deželni odbor postane bolj gospodaren. Toliko obljub, in priprost človek naj bi se ne vsedel na limanice! Še dve točki bi bili morali pridejati: 20. v vsaki vasi napraviti maslen ribnik, v katerem bi plavali cmoki, in 21. vsaka hiša bode imela plot iz klobas. — Umrl je v Olomucu vrednik „Olm. Ztg.“ Edmund Krönes v 73letni dobi. — 87letnega morilca Marka so obsodili v smrt. Mar bi bil še malo počakal s svojim grešnim dejanjem, prehitela bi ga bila naravna smrt.

(Nova maša v Marijanišču.) Včeraj je doživel Marijanišče s svojimi prijatelji in znanci zopet slavnosten in vesel dan. G. Franč. Oswald, ki je prebil devet let kot gojenec v zavodu, daroval je včeraj v Marijaniški kapeli novo mašo. Četudi je bilo vse praznovanje, kakor se spodobi, bolj skromno in pohlevno, bilo je pa tem bolj pristrčno. Vse je bilo ozaljšano: kapela hodišča, glavni vhod; povsodi si videl primerne napise. Kapela je bila za silo prav čedno pripravljena, oltar je bil ves v cvetju. Posebno lepo je bilo petje, katero je oskrbel Alojzijeviški pevski zbor. Slovesno besedo je govoril novomašniku domači vodja. Težko je popisati veselje povablencev, živahnost domačih gojencev, zadovoljnost vseh udeležencev na ta dan. Skratka: bil je zares časten dan za hišo. Gospod novomašnik ni mogel pri obedu v svoji napitnici-zahvalnici dovolj izraziti svoje hvaležnosti do tega zavoda. — Mimogrede omenjamo, da praznujejo letos trije Marijanišniki svojo novo mašo. Poleg g. Fr. Oswalda je novomašnik tudi g. Jos. Jerše, potem v daljnji Bosni g. Marko Tvrđković: vsi so preživeli precej let svojega šolanja v zavodu. Pač lepi sadovi iz sirotinjskega zavoda!

(Pooblaščevalne skušnje za zavarovalne tehnike.) Tukajšnji uradni list z dne 27. julija 1895 št. 170 objavlja razpis, zadevajoč skušnjo onih kandidatov, kateri nameravajo pridobiti pooblastilo kot zavarovalni tehniki. Skušnje se bodo vršile v mesecu novembru t. l. Kandidati, kateri se jih hočejo vdeležiti, naj pošljejo svoje kolekovane prošnje do 30. sept. ministerstvu za notranje zadeve. Prošnji je priložiti: 1. domovinski list; 2. dokaz polnoletnosti (krstni list oziroma izrck polnoletnosti); 3. npravstveno spričevalo; 4. spričevalo, da je kandidat izvršil kako srednjo šolo; 5. dokaz, da je kandidat poslušal predavanje iz matematike na kaki visoki šoli; 6. spričevalo zavarovalnih zavodov ali javnih uradov, katera dokazujejo, da je kandidat že samostojno izvrševal tehnično zavarovalna dela. — Dan skušnje za vsacega prosilca posebej določi izpraševalna komisija.

(Nova maša v Škofji Loki.) Dne 28. t. m. je zapel v praznično okrašeni nunski cerkvi č. gosp. Jernej Bernard slovesno novo mašo. Slovesnost je visoko povzdigovalo lepo ubrano petje in pa prelep govor preč. gosp. prof. dr. Josip Dolencea.

(Iz Preddvora) se poroča: Utonil je bil v Bistrici bržkone že torej pretekli teden, berač Gašper Kern iz Most pri Komendi. Soboto 27. t. m. ga je našel pastir ondi pasoč in naznanil c. kr. žandarmeriji. Bržkone se je bil utopljenec ponesretil, da je ali vode piti hotel ali pa plitvo vodico Bistrico, izvirajočo izpod Zaplate, prebresti želel.

(Z Vrha pri Vinici.) Povsod je trtna uš skoraj do kraja uničila vinograde. Tudi na Vrhni ni prizanesla vinogradom. Vender posebno v nekaterih vinogradih letos še dobro kaže. Nekateri trte imajo dobrega in obilnega zaroda. Ali vničena bode trta čez nekoliko let tudi tu popolnoma. Vsako spomlad se izruva iz zemlje mnogo suhih trt. V tukajšnjih od trtne uši opustošenih vinogradih ne bo zasajališča za ameriško trto, ker je prav plitka zemlja po jeden do dva pednja debela, od spodaj pa je kamen. Pravega, naravnega vina kmalu ne bo več dobiti tudi na Belokranjskem. A kdor ga bo hotel piti, drago ga bo plačal.

(Iz Radovice) 29. julija: Ta teden se vrši v naših hribih žetev. Ječmen in rež sta slaba, dokaj bolja je pšenica, dasi tudi bolj redka. Drugi poljski pridelki obetajo dobro, da nas Bog obvaruje hude ure in nam bi dal v kratkem dežja, ker bode sicer suša nastala. — Te dni je odšlo v Ameriko iz naše fare 12 oseb; in kako ne bi človeka kje vleklo, ko

nekdo piše: „Zdaj se v Ameriki mleko in med cedita.“

(Naknadni nabori) vršili se bodo od 1. avgusta t. l. dalje, zopet v prejšnjih prostorih — Elija Predovičevi hiši — na Poljanskem trgu št. 5, kamor se preselijo ta dni zopet uradne pisarne c. in kr. okrajnega dopolnitvenega poveljstva št. 17, ki so bili od potresa sem nastanjeni začasno v št. Peterski vojašnici. Ti nabori se vršé vsakega 5. in 20. dne v mesecu, ozir. če je ta dan praznik, dan pozneje.

(Izvestje c. kr. višje gimnazije v Ljubljani) objavlja na prvem mestu znanstveni spis prof. M. Voduseka: Die astronomische Strahlenbrechung. Iz šolskega letopisa posnamemo, da je na tem zavodu v minolem šolskem letu poučevalo 27 učiteljev. Koncem šolskega leta 1894/95 je bilo 631 učencev, izmed teh 84 odličnjakov, 448 s prvim redom, 69 s ponavljalnim izpitom, 17 z dvojko, 4 s trojko, zaradi bolezni neizprašanih 9. — Šolnine so učenci vplačali 8710 gld., vstanov so vzivali v znesku 9440 gld. 23 kr.

(Učiteljska predavanja pri uršulinkah) se prično letos za učiteljice 1. sept. ob 6. zvečer in trajajo pet dni. Oglasila je doposlati prednici M. Antoniji Murgel. Predavanja učiteljev za letos izostanejo, radi pomanjkanja prostorov.

(Na praznik sv. Ignacija), ustanovitelja Jezusove družbe, se bode obhajala v cerkvi sv. Florijana navadna slovesnost. Ob 9. uri zjutraj bode nemška pridiga, potem pa slovesna sv. maša. Popoldne ob 6. uri bode slovenski govor in pete litanije.

(Kranjska obrtna družba) bode opustila tukajšnji parni mlin. Delo se ustavi 14. avgusta in takrat se odpuste tudi vsi delavci. Kje naj iščejo reveži nadalje svoj kruh?

(Kuhinja za silo) pri deželnem muzeju je pretečeno soboto dovršila svoje delovanje. Oba kuhinjska voza se pošljeta nazaj dunajski reševalni družbi. Trnovska kuhinja pa ostane na svojem mestu in se bo pokrila z deskami. Baronica Hein se zahvaljuje vsem gospem za pomoč pri razdeljevanju jedil.

(Ljudsko stanje v II. četrtletju.) Po uradnih poročilih je bilo v ljubljanski okolici v II. četrtletju 75 porok; rojenih je bilo 510 otrok in umrlo je 396 oseb; med temi je bilo 32 tujcev.

(Tatvina pri pošti.) 25. t. m. zvečer je ukradel neznan tat iz poštnega voza, ki vozi med Idrijo in Spod. Logatecem, vrečo s 500 gld. denarja, ki je bil namenjen poštnemu ravnateljstvu v Trstu. Misli se, da je izvršil tatvino ključar, ki je napravil ključke za blagajnico na vozu.

(Koze) so v občini Kostel in v okolici ponehale, ker od 1. t. m. ni nihče več zbolel. Bolnih je bilo 118 oseb, od katerih jih je umrlo 11. Med umrlimi je 9 taci, kateri niso imeli koze stavljen.

(Iz Postojne) se nam poroča: V nedeljo ob polnoči so zaklali postojnski ponočnjaki 24 letnega Jožefa Bizjaka v sredi trga.

(Jako elegantno barako) je postavil tesarski mojster Lehner gospodu trgovcu A. Schusterju, ki se je iz Spitalskih ulic preselil s svojo prodajalnico za manufakturno blago v „Zvezdo“. — Velika baraka z nadstropjem je nastala tudi ob Latermanovem drevoredu tik „Narodnega doma“, kjer imata svojo pisarno in delavnico stavbarja Bočkovec in Dvořak.

(Policijska kronika.) Mestna policija ljubljanska aretovala je od 27. do 28. t. m. v jutro 9 oseb: 1 zaradi sumnje tatvine, 6 zaradi razgrajanja in pretepa in 2 zaradi potepanja. Razgrajalci in postopači so se policijsko kaznovali s 24 urnim zaporom. — Od 28. do 29. t. m. pa je bilo prijetih 21 oseb: 3 zaradi prest. § 324. kaz. zak. in 18 zaradi pijanosti, pretepanja, razgrajanja in kalenja nočnega miru. Pri pretepu bilo je v tej noči več lahkih poškodb.

Društva.

(Kmetijsko bralno društvo) v Št. Vidu na Dolenjskem priredi po 10 mesečnem obstanu svojo I. veliko veselico dne 11. avgusta t. l. na prostornem Lukanovem vrtu. Pri vsoporedu sodelujejo sl. ljubljanski četverspev, domača požarna bramba, združeni zatiški in šentvidski pevci in telovadci. Natančni vsopred objavi se pozneje. Čisti dohodek veselice namenjen je šolski družbi sv. Cirila in Metoda, ki je letos na poslednjih potresovih utr-

pela veliko gmotno škodo. Blagi namen, kakor tudi posebej pomen slavnosti za ta okoliš ljubke dolenjske strani, napolnila sta odbor, da vse prijatelje Dolenjske, sosebno pa še številne v Ljubljani bivaajoče rojake kar najpristrčneje vabi k čim večji vdeležbi. Vsi gostje bodijo si v svesti ljuboprijetnega vsprejema s strani prijaznega tamošnjega občinstva.

(Pevsko društvo v Ptuj.) Vsi častiti p. n. udeleženci, koji želé za časa bivanja v Ptuj najeti sob, naj se blagovolijo v to svrbo poprej odboru po dopisnicah oglasiti, da se potrebna stanovanja zamorejo preskrbeti. Ker skupnega obeda ali banketa ne bo, obeduje se lahko, kjer se hoče, seveda bode tudi čitalnica v Ptuj pripravila, kolikor bode mogoče. Posebej nam je opozarjati pevce, da se glavne vaje ob 2. uri popoldne v veliki čitalnični dvorani udeležé; nadalje je po pravilih častna dolžnost vsacega pevca, da pri vsaki točki pri koncertu sodeluje; v to svrbo prosimo, da se vsi pevci, oziroma pevke, postavijo v bližini odra. Prosimo, naj posamezni pevci sekirice doma ne pozabijo, ker bi jih tukaj znalo primanjkovati. — Na veselo in mnogobrojno svidenje v Ptuj. Odbor.

Telegrami.

Dunaj, 29. julija. Na slikarskem shodu se je sklenilo, da se radi prenizke plače nadaljuje štrajk. Več sto delavcev je ostavilo delo. Jeden del pomočnikov se štrajka ne vdeležuje.

Trst, 30. julija. Deželnozborske volitve so razpisane v Gorici in Gradiški na 16., 19., 23. in 25. septembra.

Levov, 29. julija. Bolgarska deputacija je obiskala danes naše mesto, ter na to odpotovala.

Petrograd, 29. julija. Veliki knez Sergij Aleksandrovič se je podal včeraj s soprogo v inozemstvo. Mej drugim se poda tudi v Francove kopeli.

Carigrad, 29. julija. Potrjuje se, da se je pričela v Melniku vstaja, kar tudi potrjujejo ondotni prebivalci. Vstaši so napadali pri tej priliki domačine in rabili dinamit. Tudi na turški strani je vzbudil ta dogodek veliko zanimanje.

Pariz, 29. julija. Od 1443 volitev v generalni svet je znanih do sedaj 1382. Izvoljenih je 1013 republikancev, 12 socialistov in 226 konservativcev; potreba je torej še 131 ožjih volitev. Republikanci dobe 101 sedež.

Rim, 29. julija. V današnji zbornici se je spominjal minister zunanjih del, baron Blanc, umrlih poslanikov Curtopassija in Catalanija ter izjavil, da je izgubila Italija dva najboljša poslanika.

Madrid, 29. julija. Uradni list objavlja dekret, s katerim se pozivljejo rezervniki letnika 1891.

Dne 27. t. m. zatvorila se je tudi kuhinja za silo I in odslej se tudi javno ne bode več oddajalo ljudstvu hrane.

Pri tej priliki ne morem si kaj, da ne bi vsem onim damam, katere so na moj poziv radovoljno pomagale in tri in pol mesece z največjo poštvovalnostjo in vztrajnostjo sodelovale, izrekla za obilni trud in izdatno podporo, katero sem pri njih našla, svojo najpristrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 29. julija 1895.

Olga baronica Hein,
roj. grofinja Apraxin.

Ponarejena črna svila.

Sežgi vzorček svile, katero nameravaš kupiti, in spoznal bodeš takoj ali je svila pristna ali ponarejena: Pristna, čista barvena svila kmalu ugasne, se skodriči ter ostane le malo svetlorujavega pepela. — Ponarejena svila (katera se rada lomi in dobi mastne lise) gori počasi dalje (osobito tli takozvana „strelna nit“, ako je v njej prav mnogo barvene snovi) ter ostane pepel temnorujave barve. Pepel se ne skodriči, marveč upogne. Pepel pristne svile se spremeni v prah, ako se stisne, isti ponarejene svile pa ne. — **Tovarne za svilo G. HENNEBERG-a** (c. in kr. dvornega založnika) v **Carihu** razpošiljajo rade vzorce svojega pristno svilnatega blaga vsakomur ter pošiljajo kolikor treba za posamezne obleke ali cele kose poštine in carine prosto na dom. 47 6-3 5

Umrli so:

27. julija. Jožefa Kalšek, uradnega sluge vdova, 67 let, Rožne ulice 11, jetika.

28. julija. Rozalija Škarjavec, krojačeva hči, 7 mesecev, Tržaška cesta 4, božjast. — Franciška Robida, pisarica, 39 let, Gospodske ulice 10, jetika.

V hiralnici:

28. julija. Mihael Jerman, posestnik, 75 let, črevesni katar.

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Tuji.

28. julija.

Pri **Stonu**: König, Perhmann, Rauch z Dunaja. — Mühlitz iz Toplice. — Reissaus, Daveglia, Kranos iz Trsta. — Jaksehe, Wagner iz Gradca. — Verbič iz Borovnice. — Šell iz Šturij. — Trusnarr iz Gorice. — Schauter iz Hamerstiel-a. — Moser iz Celovca.

Pri **Maliču**: Susic, Hirschler iz Celja. — Šaršoun in Richter z Dunaja. — Langer iz Bršlina. — Šutej iz Ribnice. — Eichmeier iz Maribora. — Hauler iz Novega Mesta. — Krsut iz Bora. — Anogler iz Kamnika.

Pri **Lloyd**: Koršek od Sv. Jurija. — Oblak iz Novega Mesta. — Medved iz Šmarij. — Barbič iz Trsta. — Draguš z Dunaja.

Pri **bavarskem dvoru**: Zorec iz Tržiča. — Prash iz Št. Jerneja. — Vovka iz Novega Mesta.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
29	9. zvečer	733.5	22.5	sl. jvzh.	jasno	
30	7. zjutraj	734.3	18.8	nedoločeno	nevihta	0.9
	2. popol.	734.7	25.9	sl. jvzh.	del. oblač.	

Srednja včerajšnja temperatura 23.5°, za 3.7° nad normalom.

Hiša v Ljubljani

Študentske ulice št. 9 na prodaj za 4700 gld. v obrokih, letna zakupnina 360 do 400 gld. brutto, od potresa popolnoma nepoškodovana. — Poizvedbe pri dr. Papežu, Križevski trg št. 4. 447 6-4

Najboljše

zidarske čopiče, hišne fasadne barve in mavec (Gyps)

dobi se pri

Adolfu Hauptmann-u v Ljubljani. 451 6-2

Matija Gorišek

sobni slikar

na Rimski cesti 8, III. nadstropje, oskrbuje

slikanje sôb

po najnovejših uzorcih, zelo trajno, lepo in najcenejše. 466 4-1

Preselitev prodajalnice

S tem naznanjam p. n. čestitim odjemalcem, da sem se preselil s svojo
prodajalnico
za manufakturno in konfekcijsko blago za dame iz Špitalske ulice

v Zvezdo

v nalašč za to zgrajeno

prodajalniško barako.

Priporočuj se prav mnogobrojnemu obiskovanju

velespoštovanjem

Pri Tončku!

Anton Schuster.

Stavbeno podjetništvo in konstrukcijski birô

Inž. B. Bočkovec

in arhitekt 465 5-1

O. Dvorak

v Ljubljani,

prevzema izvršitev novih hišnih stavb, jezov itd, prezidavanja, poprave, po najnižjih cenah, zagotavljajoč solidno delo. — Izdeluje vse v stavbinsko stroko spadajoče načrte in proračune v najkrajšem času.

Lattermannov drevored nasproti „Nár. domu“.

Dunajska borza.

Dne 30. julija.

Skupni državni dolg v notah	100 gld. 95 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 15 "
Avstrijska zlata renta 4%	123 " 50 "
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	100 " 80 "
Ogerska zlata rent 4%	123 " 40 "
Ogerska krona rent 4%, 200 kron	99 " 90 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1080 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	403 " 50 "
London vista	121 " 30 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 " 35 "
20 mark	11 " 86 "
20 frankov (napoleonador)	9 " 62 1/2 "
Italijanski bankovci	45 " 95 "
C. kr. cekini	5 " 72 "

Dne 29. julija.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	151 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 " 50 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 75 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	146 " 50 "
Dunavske vravnave srečke 5%	130 " 50 "
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " — "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " 25 "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " 90 "
Prioritetne obveznice državne železnice	225 " — "
" " južne železnice 3%	170 " 60 "
" " južne železnice 5%	131 " 50 "
" " dolenskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	145 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	70 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	72 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53 " — "
Ljubljanske srečke	23 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	174 " — "
Akcije Ferdinandovesev. železn., 1000 gl. st. v.	3590 " — "
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	558 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	111 " 50 "
Dunajskih lokal. železnic delniška družba	77 " — "
Montanska družba avstr. plan.	94 " — "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	168 " 50 "
Papirnih rubljev 100	129 " 50 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri firebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kurnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženih glavnice.